

Seat No. : _____

XR-101

B.A. (Sem.-II)

April-2013

Core-112 Sanskrit

[(रघुवंशम् -1 कालिदासः)]

पातञ्जल योगदर्शन

कृ, भू, अस् - इय. भू का. धातुप्रयोगाः]

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

सूचना : (१) जमझी आञु रडेला अंको गुण दशावे छे.

Instructions : (1) Figure to the right side indicates full marks.

(२) प्रश्नपत्रमां छापेलो प्रश्नक्रमांक ज उत्तरवडीमां लपो.

(2) Write the same question number in answerbook as mentioned in the question paper.

१. (अ) नीचेना विशे टूंकनोंध लपो :

७

1. (A) Write short notes on the following :

7

(१) दिल्लीपनुं वर्णन

(1) Discription of Dilip.

(२) 'रघुवंशम्' – शीर्षक

(2) The title – रघुवंशम्

अथवा/OR

नीचेना विशे टूंकनोंध लपो :

Write short notes on the following :

(१) रघुवंशम् नुं भंगलायरण

(1) Benedictary Stanza of रघुवंशम्

(२) रघुवंशना लक्षणो

(2) Characteristics of Raghuvansh

(ब) नीचेनामांथी गमे ते भे श्लोकोनो अनुवाद करो :

४

(B) Translate any **two** of the following verses :

4

(१) मन्दः कवियशः प्रार्थी गमिष्याम्युपहास्यताप् ।

प्रांशुलभ्ये फले लोभादुद्बाहृशिव वामनः ॥

- (२) वैवस्वतो मनुर्नाम माननीयो मनीषिणाम् ।
आसीन्महीक्षितामाद्यः प्रणवश्छन्दसामिव ॥
- (३) ज्ञाने मौनं क्षमा शक्तौ त्यागे श्लाघाविपर्ययः ।
गुणा गुणानुबन्धित्वात्तस्य स प्रसवा इव ॥
- (४) स वेलावप्रवलयं परिखी कृत सागरम् ।
अनन्यशासनामुर्वी शशासैक पुरीमिव ॥

- (५) नीचेनामांथी गमे ते भे ससन्दर्भ समश्रवो : 3
- (C) Explain with reference to the context any **two** of the following : 3
- (१) तितीर्षुर्दुस्तरं मोहादुडु पेनास्मि सागरम् ।
- (२) आत्मकर्मक्षमं देहं क्षात्र धर्म इवाश्रितः ।
- (३) व्यावृता यत्परस्वेभ्यः श्रुतौ तस्करता स्थिता ।
- (४) पत्नी सुदक्षिणेत्यासीदध्वरस्येव दक्षिणा ।

२. (अ) रघुवंशम् ना प्रथमसर्गानुं रसदर्शन करो। 9
2. (A) Critically appreciate the 1st canto of रघुवंशम्. 7

अथवा/OR

नीचेना विशे टूकनोध लभो :

Write short notes on the following :

- (१) द्विदीप – सुदक्षिणानी वसिष्ठाश्रमयात्रा
- (1) Travel of Dilip and Sudaxina to vashistashrama.
- (२) उपमा कालिदासस्य – रघुवंश-१ना सन्दर्भमां
- (2) ‘उपमा कालिदासस्य’ – With reference to रघुवंशम् canto one.
- (५) नीचेनामांथी गमे ते भे श्लोकोनो अनुवाद करो : 4
- (B) Translate any **two** of the following verses : 4
- (१) सन्तानार्थाय विधये स्वभुजादवतारिता ।
तेन धूर्जगतो गुर्वी सचिवेषु निचिक्षि पे ॥
- (२) श्रेणी बन्धाद्वितन्वद्भरस्तम्भां तोरण स्रजम् ।
सारसैः कलनिदर्लाईः क्वचिदुन्नमिता ननौ ॥

- (३) आकीर्णमृषि पत्नीनामुटज द्वार रोधिभिः ।
अपत्यैखि नीवारभागधेयो चितैर्मृगैः ॥
- (४) उपपन्नं ननु शिवं सप्तस्वङ्गेषु यस्य मे ।
दैवीनां मानुषीणां च प्रतिहर्ता त्वमा पदाम् ॥

(क) नीचेनामांथी गमे ते भे ससन्दर्भ समजावो : 3

(C) Explain with reference to the context any **two** of the following : 3

- (१) प्रावृषेण्यं पयोवाहं विद्युदैरावतादिव ।
(२) षड्जसंवादिनीः केका द्विधा भिन्नाः शिखिण्डिभिः ।
(३) अपि लडिघतमध्वानं बुबुधे न बुधोपमः ।
(४) वृष्टिर्भवति सस्यानामवग्रह विशोषिणाम् ।

3. (अ) नीचेनामांथी योग्य विकल्प पसंद करीने जाली जग्या पूरो : 9

3. (A) Fill in the blanks with choosing appropriate option of the following : 7

- (१) वयं नाटकम् _____ । (अकरोत्, अकुर्म, अकरोः)
(२) तौ अध्ययनं _____ । (अकरवम्, अकरोः, अकुरुतम्)
(३) त्वं धार्मिकः _____ । (अभवः, अभवम्, अभवतम्)
(४) सा नृत्याङ्गना _____ । (अभवाव, अभवत्, अभवन्)
(५) युवाम् सैनिकौ _____ । (अभवाव, अभवताम्, अभवतम्)
(६) अनसूया सत्यवती _____ । (आसम्, आसीत्, आसीः)
(७) आवाम् के _____ । (आसीत् आस्व, आसीः)

(ब) नीचेनामांथी गमे ते भे प्रश्नोना टूंकमां जवाब लपो : 4

(B) Write answer in brief any **two** of the following : 4

- (१) $\sqrt{\text{भू}}$ - नो अर्थ शुं छे ?
(1) What is the meaning of $\sqrt{\text{भू}}$?
(२) कारक अटले शुं ?
(2) What is कारक ?
(३) वाक्यमां भुज्यत्वे केटलां पद डोय छे ? क्या क्या ?
(3) How many पद's in sentences ? Which are they ?

(૪) કયો લ્ કાર ઇયસ્તન ભૂતકાળનો વાચક છે ?

(4) By which લ્કાર ઇયસ્તન Past tense is denoted ?

(ક) જોડકાં જોડો :

૩

(C) Match the column :

૩

અ

બ

(૧) આસમ્ -	(૧) સા
(૨) અભવત -	(૨) અહમ્
(૩) અકરોત્ -	(૩) યૂયમ્

૪. (અ) ટૂંકનોંધ લખો :

૭

4. (A) Write short note :

7

યોગસૂત્રના પ્રણેતાનો પરિચય

Introduction of the author of યોગસૂત્ર

અથવા/OR

વિભૂતિ પાદ નો વર્ણવ વિષય.

The subject matter of વિભૂતિ પાદ ।

(બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક વિશે ટૂંકનોંધ લખો :

૪

(B) Write short note any **one** of the following :

4

(૧) યોગદર્શનનું મહત્વ

(1) Importance of Yogdarshan

(૨) સાધનપાદનું વિષયવસ્તુ

(2) The Subject matter of સાધનપાદ

અથવા/OR

નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો :

Write answer of any **three** in short from the following :

(૧) યોગ એટલે શું અને યોગથી શું પ્રાપ્ત થાય છે ?

(1) What is yog and What is achieved by yog ?

(૨) યમ કેટલા છે ? કયાં કયાં ?

(2) How many are યમ ? Which are they ?

- (3) अस्तेय એટલે શું ?
 (3) What is અસ્તેય ?
 (4) પ્રાણાયામનું શું ફળ છે ?
 (4) What is the result of પ્રાણાયામ ?
 (5) પ્રથમ પાદનું નામ શું છે ? તેમાં કેટલાં સૂત્રો છે ?
 (5) What is the name of 1st Paad ? How many dictums are there ?

- (ક) નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : ૩
 (C) Write answer in brief any **three** of the following : 3

- (૧) પતંજલિના પત્નીનું નામ જણાવો.
 (1) Give the name of Patanjali's wife.
 (૨) સમાધિ એટલે શું ?
 (2) What is Samadhi ?
 (૩) અસંપ્રજ્ઞાત યોગનું શું લક્ષણ છે ?
 (3) What is the characteristic of અસંપ્રજ્ઞાત યોગ ?
 (૪) સંયમમાં અષ્ટાંગયોગના કયા અંગો છે ?
 (4) Which stages of અષ્ટાંગયોગ are in સંયમ ?
 (૫) 'સમત્વં યોગમુચ્યતે' । – સમજાવો.
 (5) 'સમત્વં યોગમુચ્યતે' । – Explain.

૫. (અ) નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને મૂકો : ૭
 5. (A) Fill in the blanks by choosing appropriate option of the following : 7

- (૧) રઘુવંશ _____ માંથી ઉદ્ભવેલો વંશ હતો. (૧. સૂર્ય, ૨. ચંદ્ર, ૩. અગ્નિ, ૪. વરુણ)
 (1) Raghuvansh was generated from _____. (૧. સૂર્ય, ૨. ચન્દ્ર, ૩. અગ્નિ, ૪. વરુણ)
 (૨) સંસ્કૃત સાહિત્ય જગતમાં કાલિદાસને _____ બહુમાન મળ્યું છે. (૧. કવિકુલગુરુ, ૨. આચાર્ય, ૩. દેશિક, ૪. પંડિત)
 (2) Kalidas earned the houner _____ in the Sanskrit literary world. (૧. કવિકુલગુરુ, ૨. આચાર્ય, ૩. દેશિક, ૪. પંડિત)

- (3) दन्तकथा मुजब कालिदास _____ कृपाथी जगप्रसिद्ध बन्या. (१. दुर्गा, २. गौरी, ३. काली, ४. कपाली)
- (3) Kalidas became famous by the grace of _____ according to the legendary account. (१. दुर्गा, २. गौरी, ३. काली, ४. कपाली)
- (४) द्दिलीप अने सुदक्षिणाअे भार्गमां _____ नी आंभमां पोतानी आंभोनुं सादृश्य जेयुं. (१. मयूरयुगल, २. मृगद्वन्द्व, ३. सारसयुगल, ४. यकवाक्युगल)
- (4) In _____ eyes Dilip and Sudaxina similarity of own eyes. (१. मयूरयुगल, २. मृगद्वन्द्व, ३. सारसयुगल, ४. चक्रवाक्युगल)
- (५) नीवार अेटले _____. (१. पर्णकूटि, २. श्यामाक, ३. गोधूम, ४. यव)
- (5) _____ is Nivaar. (१. पर्णकूटि, २. श्यामाक, ३. गोधूम, ४. यव)
- (६) ईन्द्रियोने पोताना बडिर्भुष विषयोथी पाछीवाणी अन्तर्भुष करवी अे _____ छे. (१. ध्यान, २. धारणा, ३. प्रत्याहार, ४. समाधि)
- (6) _____ is to make introward senses from outward subjects. (१. ध्यान, २. धारणा, ३. प्रत्याहार, ४. समाधि)
- (७) सांभ्यना मडत् आदि पय्यीस तत्त्वोमां योग _____ नो उभेरो करे छे. (१. समाधि, २. ध्यान, ३. धारणा, ४. ईश्वर)
- (7) Yoga adds _____ महत् etc in the २५ elements of Sankhya. (१. समाधि, २. ध्यान, ३. धारणा, ४. ईश्वर)

(अ) अेक वाक्यमां जवाब लभो :

४

(B) Write answer in **one** sentence :

4

- (१) बहु मोटा रघुवंशने वर्णववानुं कार्य कालिदासने केवुं लागे छे ?
- (1) How did feel Kalidas the description of long race of रघुवंशम् ?
- (२) पुत्रनी कामना करतां द्दिलीपे पत्नी साथे प्रस्थान पूर्वे कोनी प्रार्थना करी ?
- (2) Whom did Dilip pray with his wife willing to have a son before starting ?
- (३) द्दिलीपना जन्मने कालिदासे कोनी साथे सरभाव्यां छे ?
- (3) With whom birth of Dilip of compared by Kalidas ?
- (४) द्दिलीपे कोने ब्रह्मयोनि क्ख्यां छे ?
- (4) Whom Dilip called ब्रह्मयोनि ?

(ક) જોડકાં જોડો :

૩

(C) Match the columns :

૩

અ

બ

(૧) વૈવસ્વત

(૧) દિલીપ

(૨) સુદક્ષિણા

(૨) વસિષ્ઠ

(૩) અથર્વનિધિ

(૩) મનુ
